

Una proposta per al País Basc

Aquest dissabte, 26 de setembre, el lehendakari, Juan José Ibarretxe, presenta les línies marc del seu pla per a treure el País Basc de l'atzucac en el qual es troba. És una proposta de diàleg que ha topat amb la intransigència del Partit Popular, que ha descobert, en la cruesa del conflicte basc, una eina per a marcar l'agenda política espanyola al seu gust.

Euskadi al setembre

Malgrat els entrebancs que ha trobat pel camí, el lehendakari, Juan José Ibarretxe, ha aconseguit dur el seu pla de lliure associació amb l'estat fins al Parlament basc. Només s'explicaran les línies mestres. Tot indica que a Vitòria esperen el resultat dels comicis espanyols del març, amb el desig que aquests desbloquegin l' 'statu quo' actual.

Setembre és a Euskadi un mes de festa: les traineres de Donostia, la fira d'Ordizia, el Festival de Cinema. Els últims banys a les platges, ha fet calor, i les primeres mogudes al carrer pels últims afusellaments del franquisme –un d'ells, el de Txiki, a Cerdanyola del Vallès–, que els abertzales d'esquerra anomenen *gudari eguna*, dia del soldat (aquest dissabte). Però enguany un fet centra les atencions polítiques.

Divendres 26, el lehendakari, Juan José Ibarretxe, presenta al Parlament basc les línies bàsiques del seu projecte de lliure associació d'Euskadi amb Espanya; la marca "pla Ibarretxe", segons la simplificació mediàtica. Ho fa després d'haver escoltat interlocutors de diverses procedències i ideologies, i després de començar a seguir un consell força assenyat: que ho expliqui bé fora del País Basc i que busqui aliats a l'estat, perquè, sense aquesta falca, la palanca arquimèdica que ha de moure el món no mourà ni els tres *herrialdes* que formen oficialment la comunitat autònoma basca. L'assistència a la celebració del 25è aniversari de la Constitució vol simbolitzar que la proposta és més evolucionista que rupturista.

El missatge d'Ibarretxe ha d'arribar clar fora d'Euskadi, exactament tot el contrari del que està succeint. El pla Ibarretxe és presentat pels grans mitjans espanyols des de posicions adversàries i altament crítiques. Un exemple ben clar eren les dues pàgines que dedicava *El Mundo* al País Basc, el

diumenge 14 d'aquest mes, el dia de més tiratge de la setmana. Hi havia tres titulars: el primer donava compte d'un pretès suport d'ETA al pla; en el segon, dos partits estatals, PP i PSOE, criticaven el tercer partit estatista, IU, per la posició del seu home a Euskadi, Javier Madrazo; en el tercer, Odón Elorza, el basquista més agosarat dels rengles socialistes, deia amb lletra ben gruixuda: "Ibarretxe ens porta amb el seu pla a un carreró sense sortida."

La campanya d'intoxicació informativa era i és molt forta. En un treball de camp fet sobre els diaris estatals de més tiratge, durant el més d'agost –un mes políticament prou inhàbil– es poden comptar quaranta-cinc missatges negatius sobre el pla Ibarretxe, la seva persona i el govern que presideix. El catedràtic Antonio Elorza el qualificava ni més ni menys que de ruc a *El País* (dia 5), "home de molt poc recorregut intel·lectual, amb poques idees al cap"; Enrique Múgica, a *El Mundo* (dia 2), considerava que "a Euskadi hi ha un règim sinistrament esperpèntic"; Nicolás Redondo Terreros assegurava a *l'Abc* (dia 20) que "Ibarretxe ha debilitat l'estat democràtic"... El pitjor, tanmateix, era el *leitmotiv* de les crítiques: la identificació entre PNB i ETA.

Aquesta perversa relació, establerta a partir de la màxima antilògica "qui comparteix fins, comparteix mitjans", que va llençar el PP d'ençà de la signatura del Pacte de Lizarra-Garazi (ara se n'han complert tot just cinc anys), ha passat, però, de la virtualitat medià-

Aquest divendres, el lehendakari, Juan José Ibarretxe, presenta als parlamentaris d'Àlaba els principals aspectes del seu projecte de lliure associació del País Basc amb l'estat espanyol. El conegut com a "pla Ibarretxe", tot i els nombrosos detractors, fa via.

tica a la realitat jurídica. La criminalització verbal lamentablement ha arribat als tribunals, amb la mesa del Parlament de Gasteiz processada, inclòs el seu president, Juan María Atutxa, l'home del PNB que ha estat més al punt de mira d'ETA, amb cinc intents d'assassinat.

La criminalització ja no és només de paraula, sinó que assoleix el seu significat més intens i extens. Es va començar prohibint un partit polític i s'ha arribat al tancament d'un altre mitjà de comunicació, el diari *Egunkaria*. Fins i tot hi ha hagut una querrela contra un conseller de l'executiu basc, Javier Madrazo, per unes opinions contràries a José María Aznar, i s'ha condemnat el diputat abertzale Jon Solabarria per un discurs manifestat en seu parlamentària, el 12 d'abril de l'any passat.

La sentència, signada el dia 5 de setembre al Tribunal Superior de Justícia de Bilbao, a la qual aquest setmanari ha tingut accés, argumenta contra el privilegi d'inviolabilitat dels parlamentaris consagrada a l'Estatut de Gernika, i condemna Solabarria a un any de presó i set d'inhabilitació absoluta per parlar al Parlament.

**S'ha processat
Juan Maria 'Atutxa,
que ha patit
cinc intents
d'assassinat d'ETA**

La marxa enrere democràtica del Govern del PP té el motor en la qüestió basca. La resposta de l'executiu basc és defensar-se d'acusacions que consideren poc sòlides i d'una demanda al Tribunal d'Estrasburg per la llei de partits, presentada el passat dia 10 i basada en la jurisprudència del mateix tribunal quant a la relació de l'HEP (Partit del Treball del Poble), branca política, i PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan), branca militar. Potser el sorprenent suport nord-americà al poble kurd hi ajudarà.

La sentència de la secció quarta del Tribunal Europeu, datada a Estrasburg el 9 d'abril del 2002, diu en el seu punt 57: "El Tribunal accepta que els principis defensats per l'HEP, com el dret a l'autodeterminació i el reconeixement de tots els drets lingüístics, no són, en

Escorcoll de la seu del periòdic basc *Egunkaria*, tancat per ordre del jutge Juan del Olmo el passat 20 de febrer. El seu delictes: ser l'únic diari escrit íntegrament en euskera.

ells mateixos, contraris als principis fonamentals de la democràcia." El Tribunal subscriu, fins i tot, el següent raonament de la Comissió: "Si s'estima que la sola defensa dels principis esmentats es resumeix, per part d'una formació política, com un suport als actes de terrorisme, es disminuirà la possibilitat de tractar aquestes qüestions en un marc de debat democràtic, i es permetrà als moviments armats de monopolitzar la defensa d'aquests principis, cosa que entraria en greu contradicció amb l'esperit de l'article 11 i amb els principis democràtics en els quals es fonamenta."

Es desprèn d'aquesta sentència que la presència dels partits legals que tenen una branca armada és una via que pot facilitar la pacificació, restant protagonisme a la branca militar i arrossegant-la al cessament de la violència en benefici dels carrils polítics. Aquesta posició la sostenen essencialment els partits bascos presents a l'executiu tripartit, PNB, EA i EB-IB. Contràriament, infereixen que tallar les branques polítiques és posar pals a les rodes de la pau, encara que aparentment pugui semblar el contrari.

Però si el PP continua entestat en la seva política d'assetjament del nacionalisme basc, el PSOE i, en concret, el PSE, comencen a moure's notablement de la seva estranya estratègia d'anar de bracet de la dreta. A l'estat, la imminència d'haver-los de batre a les urnes els ha obligat a desmarcar-se. A Euskadi, el trist final de Redondo ha generat una sotragada d'un abast tan gran que avui, ell mateix i Rosa Díez –i la línia Basta ya, amb Fernando Savater i Gotzone Mora en l'àrea intel·lectual–, han passat de ser el corrent oficial a convertir-se en una in comoditat molt personalitzada. Si Redondo Terreros no tributés òrbites genètiques sobre el seu pare, segurament ja s'hauria afiliat al PP.

Estrasburg no troba positiva la il·legalització dels partits amb banda armada

Així, l'evolució del Partit Socialista d'Euskadi serà clau en els pròxims mesos. D'una banda, els ponts amb el PNB que havia apuntalat Ramón Jáuregui tornen a estendre's. D'altra banda, la línia basquista creix i, anàlogament a la dels espanyolistes, ja té més gruix que el del pes personal de l'alcalde de Donostia, Odón Elorza, fins no fa gaire considerat en els seus propis rengles gairebé un extraterrestre; l'alcaldesa de Lasarte, Ana Urchueguía, no s'amagava de situar-lo públicament als llindars de l'organització.

Però els moviments al si del socialisme basc són de més abast. La diputada autonòmica Gemma Zabaleta, amb més anclatges que Elorza a l'entrellat orgànic del partit –va ser senadora i va treballar en estreta col·laboració amb José Luis Rodríguez Zapatero– defensa solucions dialogades al conflicte i fa agosarades propostes d'una esquerra transversal, PSE, IU i Batasuna, que amb el temps no només aconseguirà la fi de la violència sinó també desplaçar el PNB del Govern. Zabaleta i el regidor de Donostia Denis Itxaso són autors d'un llibre, *Con mano izquierda*, que va en aquesta línia, i que a Barcelona va ser presentat per Pasqual Maragall.

La proposta d'Ibarretxe és força més moderada que la que han filtrat a la premsa els seus adversaris, un dels diversos esborranys que tenia sobre la taula –segons Víctor Manuel Arbeloa al *Diario de Navarra* (dia 5 d'agost), redactat per "un equip llarg de nacionalistes bascos de tot gènere, on també hi ha alguns extrotskistes, exmaoistes i fins i tot algun aristòcrata basc, a més d'alguns *espanyols* conservadors, com Herrero de Miñón"–. Ibarretxe pretén una entitat de lliure associació amb Espanya, però seguint camins que no xoquin frontalment amb la Constitució i l'Estatut. La proposta d'Ernest Lluch i de l'esmentat Herrero de Miñón és un punt de partida d'aquesta via que vol obrir el lehendakari, encara que la seva estació final és una altra. La idea de la consulta popular és imprescindible si hom vol arrossegat-hi la sociologia electoral de l'esquerra independentista, el resultat de la qual és del 18% en

els últims vint anys –si ho extrapolem a la Cambra de Diputats espanyola serien seixanta escons– i que, tot i la prohibició, en les darreres eleccions ha aconseguit 150.000 votants nuls, realment una militància substancial, votar sense optar a res, i que garanteix la pervivència social d'allò que políticament és il·legal. I els queda un sindicat important, LAB.

Ibarretxe té pressa a presentar el projecte. D'aquí la convocatòria del proper dia 26, perquè, pel flanc dret, necessita desmentir les manipulacions de l'espanyolisme, i pel flanc esquerre, per asentar-se en l'espai que va prenent a l'esquerra abertzale. Però no correrà a desenvolupar-lo, i encara menys a sotmetre res a referèndum, de moment, com s'ha dit.

Abans de moviments més agosarats, el lehendakari necessita saber qui substituirà Xabier Arzalluz al capdavant del PNB, si és que no decideix de seguir ell mateix, com apunten fonts que li són properes, davant l'eventualitat que no prosperi la candidatura del seu home, Joseba Egibar. També, en l'espiral electoral que s'acosta, vol mesurar com canvia el panorama socialista si Maragall s'instal·la a la Generalitat de Catalunya, i això suposa una empenta al nou lligam entre el PNB i el PSE, més fàcil si ERC entra al Govern català –Josep-Lluís Carod-Rovira s'ha vist fa poc amb el lehendakari i ERC i EA mantenen vincles permanents, fins i tot de tipus personal ja que Gorka Knorr va néixer a Tarragona i parla un correctíssim català, especialment amb el seu bon amic Josep Bargalló.

El lehendakari també haurà de donar temps a Mariano Rajoy, si arriba a la Moncloa, per veure si es desmarca encara que sigui una mica de l'absolutisme del seu pare putatiu polític; si més no, Rajoy va tenir, temps enrere, bona entesa amb el mateix Ibarretxe, quan aquest era vicelehendakari, i amb el conseller d'Interior, Javier Balza, juntament amb Josu Jon Imaz, pilar del seu equip de govern. I finalment, depenent de totes aquestes travesses, el lehendakari veurà com el seu pla de lliure associació es complementa amb projectes de reforma dels mapes constitucionals i estatutaris com els de Maragall i Mas.

Xabier Arzalluz, president del PNB, no ha confirmat si abandona la primera línia política. Si no prospera la candidatura de Joseba Egibar les possibilitats que continui són moltes.

immigració 2015

Balears 2015

II Congrés Balears 2015

La immigració

2 i 3 d'octubre de 2003
Palma, Illes Balears

secretaria tècnica

C/ Sant Miquel 44, principal 4a
07002 Palma de Mallorca
Tel. +34 971 727 296
Fax. +34 971 720 142
E-mail: infocongres@transit.es
Web: <http://www.balears2015.com>

lloc de realització

Sala d'actes
Edifici de Serveis Centrals de "SA NOSTRA", Caixa de Balears
C/ del Ter 16
07009 Polligon Son Fuster
Palma de Mallorca

"SA
NOS
TRA"

CAIXA DE BALEARS

La gènesi d'un pla

Dani Gómez

22 setembre 2000

Debat de política general al Parlament basc. Ibarretxe, que governa en minoria, anuncia que pretén obrir "una nova etapa impulsant un triple compromís: ètic, democràtic i polític". Els grups de l'oposició rebutgen la proposta del lehendakari, qui admet que si persisteix aquest bloqueig es veurà obligat a avançar les eleccions autonòmiques.

20 desembre 2000

En un acte solemne celebrat a les Juntres Generals de Gernika, Ibarretxe demana el respecte als drets humans.

8 febrer 2001

Seguint el triple compromís anunciat davant la cambra basca, Ibarretxe avança les línies generals d'un document que aposta pel diàleg "sense excloure ningú" i per la "no-violència". També planteja com a principi bàsic que "la societat basca sigui consultada perquè pugui exercir els seus drets a decidir lliurement, pacíficament i democràticament el seu futur".

13 maig 2001

La coalició PNB-EA guanya les eleccions autonòmiques amb Juan José Ibarretxe com a cap de llista i aconsegueix una victòria històrica amb 604.000 vots.

28 setembre 2001

A iniciativa del lehendakari, el Parlament basc celebra un ple monogràfic sobre la pacificació i normalització d'Euskadi.

19 octubre 2001

El lehendakari fa públic, al Palau d'Ajuria Enea, el manifest institucional que ha impulsat personalment en defensa del dret a la vida, la llibertat i la seguretat de totes les persones.

8 juliol 2002

L'abstenció de Batasuna permet aprovar el dictamen del PNB presentat en la ponència de la Comissió d'Autogovern. L'escrit planteja un ultimàtum a l'estat perquè en el termini de dos mesos concreti un calendari per desenvolupar íntegrament l'Estatut de Gernika, reconeix l'existència d'un poble basc amb identitat pròpia a banda i banda dels Pirineus, inclosa Navarra, i defensa el dret dels bascos a l'autodeterminació.

27 setembre 2002

Ibarretxe aprofita el debat de política general al Parlament basc per exposar el seu pla de més autogovern per a Euskadi, que porta per títol "Una iniciativa per a la convivència".

Anys 2003

Sobre la base d'aquesta proposta, Ibarretxe vol obrir un gran debat social sobre el futur polític d'Euskadi, per concretar com s'ha de vincular políticament amb Espanya. És un document obert i inicia un seguit d'entrevistes amb els partits polítics, sindicats, patronals i associacions basques per explicar-los el seu pla i per rebre suggerències. Al llarg d'aquest any, el lehendakari també exposa el seu projecte en diferents ciutats de l'estat, entre elles Barcelona i València, i ofereix conferències a París, Londres, Roma, Argentina, Xile i Uruguai, en un intent d'internacionalitzar aquest procés.

Amb les suggerències rebudes, més el cos bàsic de la seva proposta, el president basc redacta un document titulat "Estatut polític de la comunitat lliure associada d'Euskadi", més conegut com pla Ibarretxe.

21 octubre 2000

El president basc aposta per la mobilització ciutadana i convoca una manifestació que recorre els carrers de Bilbao sota el lema "Pau. ETA no". Hi participen 150.000 persones i representants de tots els partits menys del PP i de l'esquerra abertzale.

26 octubre 2000

Acompanyat pels màxims dirigents del PNB i d'EA, el president basc fa un acte en suport de l'Estatut d'Autonomia d'Euskadi.

17 febrer 2001

En un acte celebrat al Kursaal de Sant Sebastià, el lehendakari presenta la seva proposta "Per un compromís social a favor de la no-violència i el diàleg, un camí de solució", amb el qual dona per acabada la seva campanya per socialitzar el seu "triple compromís" a favor del diàleg polític.

20 febrer 2001

Ibarretxe acusa l'oposició "d'haver-se instal·lat en el no pel no" i convoca eleccions anticipades a Euskadi.

11 juliol 2001

En el seu discurs d'investidura com a lehendakari, Ibarretxe es compromet a convertir el Parlament basc en un fòrum de diàleg per avançar cap a la pau i aposta per desenvolupar de manera íntegra l'Estatut de Gernika. Proposa la celebració de dos plens monogràfics, un sobre la pau i un altre sobre l'autogovern, i afirma que l'Estatut és un instrument "precís i precios, que permet aconseguir nous punts de trobada per la convivència aplicant la seva disposició addicional i els procediments establerts per a la seva mateixa modificació". Ibarretxe conclou que "cal que s'accepti que la societat basca pugui ser consultada per decidir el seu futur".

25 octubre 2001

El Parlament basc celebra el segon ple monogràfic proposat per Ibarretxe, el de l'autogovern, durant el qual el lehendakari declara trencat el consens sobre l'Estatut i demana un altre pacte d'estat. Un nou acord polític entre Euskadi i Espanya, d'igual a igual, que hauria de ser ratificat pels bascos mitjançant una consulta popular. S'aprova la creació d'una comissió parlamentària per aprofundir en l'autogovern.

19 desembre 2001

La Comissió Especial d'Autogovern en el Parlament basc inicia els seus treballs.

26 setembre 2003

Ibarretxe presenta al Parlament basc les idees bàsiques d'aquest document, en el decurs del debat de política general.

Octubre 2003

El Govern basc, format pel PNB, EA i Ezker Batua, aprovarà el text articulat del pla Ibarretxe i posteriorment serà traslladat al Parlament basc, en forma de proposició de llei. Al llarg del 2004 serà debatut i sotmès a votació en el ple de la cambra basca.

A banda de tot això, hi ha la situació d'ETA i la seva no volguda però indubtable influència en la política basca... i espanyola. Òbviament, la pressió policial a cercles cada cop més allunyats dels nuclis clandestins els perjudica i desmobilitza, però la capacitat de fer mal d'una organització de les característiques d'ETA pot ser inversament proporcional als seus efectius: pocs poden fer patir molt. Lamentablement, la fi d'ETA ha estat la profecia més repetida i menys complerta des de la caiguda de Bidart, l'any 1992.

El planter d'ETA no baixa, les fonts de finançament procedents de l'extorsió continuen on eren –pràcticament des de les operacions de l'Ertzaintza entre 1995 i 1997 no s'han tocat– i la mobilització de *reservistes* a la direcció pot donar un cert joc a la negociació; si més no si, com sembla, han tornat Azkoiti i Josu Ternera, i han reforçat la posició, que podia semblar parcialment eclipsada després del trencament de la treva, de Mikel Antza. En els pròxims dies o mesos veurem cap a on van. En qualsevol cas, l'atemptat a l'aeroport de Santander donava una òptica per analitzar: cop a una de les instal·lacions més protegides després de l'11-S que demostrava la vulnerabilitat d'uns aeroports als quals ja no hi ha ni papereres abans de passar els arcs detectors de metalls, i sense víctimes.

El seny obliga a desmentir a tots els actors polítics contactes amb ETA per explorar vies de diàleg cap a la pau, però és evident que el silenci no és sinònim d'inexistència. Segons fonts diverses, avui l'esquerra abertzale, i enmig d'ella algú d'ETA en algun cas esporàdic, està parlant amb tothom llevat del PP, especialment amb el PNB, que sap millor que ningú que la negociació és possible i ha tingut resultats tan inversemblants com l'aprovació parlamentària dels pressupostos del Govern basc per l'exercici 2002... Pressupostos que tots els departaments havien inflat perquè estaven segurs que no passarien. Una dada final, encara que sigui passiva: la mediació no la pilota Elkarri.

Per acabar, un apunt artístic. La presentació del pla del lehendakari coincideix amb la polèmica desencadenada pel

Dalt, els membres de la cúpula d'ETA detinguts en Bidart el març de l'any 1992. Tot i els cops que ha rebut la banda terrorista, la seva capacitat de reestructuració és evident. A sota, material decomissat als màxims dirigents de Gestores Pro Amnistia l'any 1998, en una operació encapçalada pel jutge Baltasar Garzón, que des de llavors ha tingut en el País Basc la seva principal fixació.

documental de Julio Medem *La pelota vasca. La piel contra la piedra*, que havia d'estrenar-se al festival de cinema de Donostia diumenge, 21 de setembre i que arribarà a les pantalles de l'estat a la primeria d'octubre. Medem, brillant re-

alitzador, ha fet una panoràmica del cas basc que abans de l'estrena ja va molestar els sectors de Basta ya, acostumats al monopoli de la informació.

Antoni Batista